

WWW.UNILIB.RS

Год. V.

Број 24.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
 СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

УРЕДНИК

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 18. јуна 1895.

ЧОВЕК ПРЕД МОДЕРНОМ НАУКОМ И ХРИШЋАНСКОМ РЕЛИГИЈОМ.

По немачким и руским изворима прерадио

Сава Теодоровић, професор и катихета у кр. вел. реалци.

(Паставак).

Знајући према напред наведеном, да животиње немају умне силе, коју видимо у човека, јер немају способности за стварање опћих апстрактних појмова, на којима се оснива свеколико људско умно знање, — морамо се задивити, како Дарвин најуметнија дела животиња тумачи инстинктима, признавајући, да се никако не оснивају непосредно на умној сили; а кад се ради о *просвим* делима, онда се труди да их сведе на умну силу; ма да је много лакше самим нагонима тумачити проста уметна дела, него ли *компликована*, као н. пр. уметничко грађење саћа у кошницама, вештачке зграде и ходнике мрави и њихово поступање са робовима и т. д. Но Дарвин се да како не усуђује да вештачке послове сит-

них мрави и малих пчела припише неком грађевном плану, кога би те малене животињице на основу умовања и тачног прорачуњавања изводиле, јер би се то противило не само здравом разуму, него и самим начелима неких природњака, који за уметније послове траже јачу умну силу, а за ову опет већу количину и развијеност мозга. Па како онда може просте и незнатне послове приписивати некој умној сили и радиности?

Најпосле занимљиво ће бити, да чујемо, како неки модерни учењаци тумаче *инстинкти* животиња. *E. Reich*, ослањајући се на *Wallace*-а и *Levy*-а, тврди, да инстинкт није ништа друго, него мишљење без самосвести, или „*невесно мишљење*“ (*unbewusstes Denken*),

(Ср. E. Reich, „Der Mensch und die Seele“. Studien zur physiologischen und philosophischen Anthropologie. 4. Lief. Berlin, 1872, стр. 463. § 233.). Међутим ко поље озбиљно размисли, шта је мисао, а шта самосвест, никад се неће усудити, да каже, е је инстинкт „несвесно мишљење“ Први основи сваке мисли су опће умне представе, од којих постаје суд и умовање. А животиње не могу стварати опћих представа, дакле ни по њима судити ни умовати, — по томе не могу ни свесно ни несвесно мислити.

Кад би животиње могле стварати опће представе, и по њима судити и мислити, оне би стварале такођер и планове, те би по њима своја дела извађале, но онда би њихов живот са свим друкчије изгледао. Факт је, да животиње немају самосвести: но шта је узрок том? Сигурно то, што не могу мислити, јер немају умне силе. Кад би оне имале умну силу, могле би доћи и до самосвести, јер је самосвест врста мисли; кад се умна сила свраћа на унутарње учинке, породи се мисао, коју зовемо самосвешћу. Е. Рајх за чудо површно наводи Wallace-а, да би своје мишљење као истинито доказао. Но из Wallace-ових доказа не следи ни из далека, да је инстинкт „несвесно мишљење“. Истина је, што вели Wallace, да и човек не изводи увек сва своја дела по основи ума; истина је, да и животиње могу да стеку неко искуство, те се могу њихова вештачка делована донекле и променути; али отуда ни како не следи, да животиње икада изводе уметна дела по умној основи; дочим човек обично умом утиче на своја дела. Кад би човек сва своја дела изводио без умне основе, или, кад би животиње барем каткад радиле по умној основи, онда би из тога следовало, да или човек не ради по уму, или да и животиње немају ум; но једно и друго се противи свакидашњем искуству. С тога је наведена тврдња софизам.

Сваком непристрасном посматрачу ће дакле бити јасно, да баш вештачка дела животиња показују, да оне немају умне силе, нити способности за умни живот, како га видимо у човеку; а овај се закључак противи Дарвинову систему о поступном развијању свију бића, од најнижих до највиших.

У овом погледу изражава се познати А. Јакоб овако: „једини је човек у стању да не

само осећа и има чулне утиске, него и да мисли, т. ј. он познаје истине, које су неопходне и опће, те које се у чулном свету не појављују као такве и које немају свога осннова у спољашњим утисцима. Само човек, — вели Макс Милер — може стварати опће појмове и у том баш постоји неборива разлика између човека и животиње. Идеју истине, броте, лепоте носи човек у свом уму, ако чулна слика то и не приказује, те се из често чулнога искуства ни извести не може. Човек пита за извор, почетак и цел свију твари, а тако исто и за своју сврху и опредељење у животу. Човек истражује небо и земљу, проучава њихова кретања и законе, труди се да продре до праоснова свету, до свемогућег створитеља и стара се, да њега, апсолутни дух схвати.

Животиња пак нема никакве способности за оно, што ми називамо истинитošћу, љубављу к истини и чежњом за њом. Она нема разума, да може о истини размисљати, нема појма о науци, нити ће га икада стећи. Човек неизмерно жуди за духовном храном; а животиња се задовољава, ако нахрани своје тело. У човечијој души рађају се идеје за вештину; а животиња нема ни појма о лепој мисли, која у неком вештачком делу одсева. Та и сам Дарвин признаје велику разлику међу човеком и животињом у духовном погледу. Код животиње — вели он — нема размисљања о том, како су поједине појаве међу собом везане, а још мање о том, како је све дело праузрока, божанске воље; а тако исто не може никаквога математичкога проблема решити“. („Der Mensch“, стр. 118.). Познати писац културних наука Otto-Henne-Am-Rhyn пише у часопису „Unsere Zeit“ за год. 1881. ово: „Где је порекло човечанству? Одговор Дарвинов и његове школе је познат; али је тако исто познато, да тај уважени истраживалац и његови духовити иштоваоци не знају да разјасне, како се из длакаве животиње, која се централа по дрвећу, развио Аполон белведерски, „страшни суд“, „Хамлет“, „Requiem“, „критика здравога разума“, „Kosmos“, употреба парне силе фотографија и брзојав; док се друге длакаве животиње исте врсте, још и данас по дрветима веру, те ни ватре наложити не знају, а нема наде, да ће икада то и научити. Па ипак смо ми са животињама сродни;

сав наш телесни организам то показује, те ко ће нам решити ту загонетку? Запста ми се не узвисисмо над оним дивним мислима писца књиге „Постања — Бытія“, да је Бог својим дахом задахнуо првога човека“. Pesch: „Die grossen Weträthsel“, стр. 182.).

А сада ћемо навести у кратко неколико директних триговора против материјалистичке науке о души. — Знамо да је мозак *машеријалан*, као и честице, из којих се састоји, — па сад настаје питање: како може материја, која сама нема свести, — произвести свест? Та можемо ми кокинвати све елементе, из којих је мозак хемијски и физиолошки састављен, како год хоћемо; можемо пустити да на ту смесу реагирају какве му драго силе и елементи, — па никад нећемо добити као резултат тога експеримента *мишљење* или *разумно делање*.

Материја је сложена, лења, неслободна, па како дакле она може произвести, *прости*, *слободни* човечији дух, који је кадар сам собом да дела? А кад би дух и материја били идентични, тада би просто било *једно* и сложено, слободно у *исто време* неслободно, нешто мртво; нерадино, уједно радно.

Дађе, услед измене материје честице мозга се непрестано одбијају, те нове настају, а физиолози одређују време, у коме се та промена обавља, наводећи, да се то збива у перјоди од шест до осам година. Ако су дакле честице мозга саме по себи носиоци идеја; како би било могуће, да ми толике истине, сећања, представе, кроз цели свој живот непромењене у себи задржимо и да их чак после многих година и опет потпуно свесни будемо?

Па како тумачи материјализам већ споменуто *идентичности самосвести*, када се тобожњи носиоци исте, честице мозга, — као што смо мало час чули, — непрестано мењају? Можда ће нам материјализам на то приметити, да се та промена материје у мозгу постепено и *полагано* обавља. Но ми на то одговарамо, да би опет одатле морало следовати, да се *полагано*, али тотално губе она сећања, представе и т. д. т. ј. да би морала следовати *постепена* промена свести; — те према томе *крајни резултат* не би био ни најмање алтерипан. А ако нам материјализам каже, да структура мозга остаје битно иста, онда фактично не би се дало разумети, како човек може у опће кад год *друкчије* мислити, друкчије осећати или хтети, него сада? Та то је бар јасно, да једнака материја мора условљавати једнаку снагу, а ова опет једнако дејство.

Напред смо на св м месту споменули, да је нозната „Дарвинова теорија“ о пореклу човека од мајмуна изазвала у почетку у ученом свету велику сензацију, тако, да је неко време сматрана међу многим природњацима за *догму*. Доцније је то одушевљење знатно охладнело, а данас се тој теорији многи чувени природњаци одлучно противе и погрешном ју проглашују; ма да их и данас још има, који се ње чврсто придржавају. — Стога ће бити врдно да наведемо укратко неколике маркантне изјаве славних учењака о пореклу човека и његовој *родности* с мајмунским родом, из којих ћемо се уверити, да гласовити корифеји у области природних наука Дарвинову теорију о пореклу човека од мајмуна, као неосновану одлучно побијају.

(Наставиће се).

„Самопроизвољна“ причасна из псалмова.

Из 14-ога. Стих 1. и 2.

О, Господе! ко вечити
У Твом стану живот има!
Ко ли ће се уселити
У гору Ти са Светима?

Онај, који грех не твори,
Ко праведна чини дела,
Ком из срца, кад год збори,
Лаж се не би никад плела!

Из 38. Стих. 5. и 6.

Кажи мени, Господ-Боже:
Кончину ми, жића крај?
Да ли кад се дни ми сложе,
Какав број им биће тај?

Нек Ти милост разумети
У напредак слуги да:
Колико ћу поживети
До лишења од њих ја?

Положена дуж је с неди
Кратак људски земни дан . . .
Састав тела шта нам вреди?
Ка' ништав је Творцу знан.

Али све је тек сујета,
Пролазан је ови свет!
Човек живне и оцвета, —
Нагао је добу лёт;

Из 101. Стих 1. и 2.

Услиши ми, чуј, Господе,
Реч молитве, изврши је!
Нек ми вапај к Теби оде,
Глас на небо нек се вије!

Лица Свога не одврати,
Свемогући, од менека,
Помоћи ми не ускрати,
Целога ме штити века!

У дан, кад ме туга мори,
К мени ухо Тй приклони,
Саслушај ме и сатвори,
Да ме боли прођу они!

Кад год смерно узазовем,
Непритворно, с чисти жари,
Срцу, души да уговем,
На мах јаду лек подари!

Ив. М. Поповић.

ПРЕТЕНЗИЈЕ РИМ. ПАПЕ НА ЕНГЛЕСКУ.

(С руског).

Први утисак који је учинила папска енциклика на оиће мњење у Енглеској био је успешан. Но не гледећи на искуство с каквим је састављена енциклика, она ни својим стилем, ни својим „трогателним“ тоном није била у стању спречити здраву критику која се неизбежно морала појавити при строжијем разматрању папских докумената. Енглески народ познат је са свог здравог суда, који не трпи могућност каквих лакомислених или сентименталних заноса, стога није чудновато, да је, кад је ту способност свог здравог суда требао да примени на критичко разматрање енциклике, очарања нестало и наступило разочарење. Критичко разматрање показало је, да папска енциклика ни близу не може задовољити питања црквено религиозна, а да не могу издржати критику ни у њој наведени историјски наводи.

Пре свега папска енциклика увредила је самољубље које је урођено енглеском свештенству. При бољем разматрању њеном показало се, да се у њој папа у ствари неодређено обраћа „енглеском народу“, ¹⁾ не делећи га по вероисповедима на дисентере и англикане. Што се тиче пак енглеске цркве, он се на њу и не осврће, и скоро намерно игнорује ју. Близу памети је, да такав поступак папе к владајућој цркви није могао, а да не произведе међу њеним представцима огорчење. Енглеско свештенство очекивало је да ће

Лав XIII у таквом важном документу свакојако тежити да задобије за себе представнике владајуће цркве и да ће се јаче или слабије изразити о питању за њега тако важном — о апостолеском пријемству њеног свештенства, јер само на таковој основи могуће је дело зближења цркава. Близу памети је, да је следило разочарење, кад се видело, да је папа сасвим обинао то важно питање ћутањем и бацно се на лукаво извртање у излагању факата. Енглези гледе на себе као на главну црквено-религиозну силу Велике Британије, која даје тон целом народу, а морало их је увредити тако запостављање себе, од стране римског првосвештеника у тако важном документу, као што је енциклика, која расправља о сједињењу цркава!

То је био камен претиканија, због којег се почело критичко разматрање енциклике папине, а када су енциклику тако почели разматрати, то се одмах морале показати, многе слабе стране њезине а особито историјске. При том енглеска штампа није пропустила, а да се не заустави на овој историјски неправедној тврдњи, као да је сав енглески народ обвезан за хришћанско проевећење, римским мисионарима. Не, црквено-религиозни живот његов иде даље, и особито стари литургијски живот британске цркве јасно показује, да је за прво плодно семе хришћанско, енглески народ обвезан ако не самим апостолима, то њиховим најближим ученицима, и при том

¹⁾ Ad Anglos.

онима, који су дошли с истока, с источним предањем и обредима. Римска мисија с бл. Августином на челу, врло се касно појавила, и она је у ствари зидала на туђем основу. А зацело да и резултати те мисије нису били ни близу тако светли и плодни, као што се труди да представи папска енциклика.

Кад пак не може да издржи критику главни пункт папског мудровања о првобитним одношајима Енглеске према Риму, то неоснованост тог мудровања још се већма показује у даљем току, наиме кад спомиње о доцнијим одношајима римских папа према Енглеској. У својој енциклици папа с „строгателношћу“ тврди да су се његови предходници, почев од Григорија Великог заузимали за Енглеску с необичном љубављу и старањем. Ако се осврнемо на историју (а изучавање ове пре неколико година је сам Лав XIII препоручио) то ће се показати, да је та љубав и то старање римских папа, често било „веома оригиналног карактера“. Не претрасна историја показује, да је за многе римске папе Енглеска била „поље за лов на велике приходе“ и према том како црква, тако и народ често су тешко стењали под угњетавањем њиховим. А хроника „Маттју Париса“ препуна је доказима о том угњетавању, и то тужно стање премда кратко, али је живим бојама насликано у саставу „Енглеска под влашћу св. Петра“*) где се може видети, како угњетавања римских првосвештеника нису престајала из царовања у царовање свих папа, док се напослетку народ није ослободио од тог угњетавања буђењем против деспота. Не може издржати критику ни она тврдња енциклике папине, да су римске папе наследивши од Григорија Великог љубав и старање о енглеском народу показивали их у том, што су непрестано снабдевали земљу достојним пастирима и способним учитељима за распрострањење у народу како богословских, тако и светских знања. Не може се одрицати, да су неке наредбе папске на енглеске епископе биле од утицаја, по на жалост, те наредбе биле су више или мање случајне, а велика већина тих наредаба била је така, да је производила крајње смутње у народу и повлачила за собом штетне посљедице. Тврдити противно значило би доказати историјско незнање, или полемичку детињарију. Неистинита је и та тврдња, да је енглески народ био „сасвим побожно одан цен-

труму јединства, који представљају римски епископ.“ Та преданост по речима енциклике „тако је јасно засведочена у историји да не допушта ни питања“. Ако је и истина то, да су на Рим његови кандидати гледали као на духовну главу цркве, то се отуд не може извести и рећи о целом народу, и историја представља толико противних томе факата да се и против воље морају допустити „и сумње и питања.“ Затим тврдња папе, да Рим и сад проповеда ону исту веру, коју су некад проповедали предцима енглеског народа, тако је нелогична, да се никако не може сложити са ватиканским сабором, који је прогласио дотле нечувени догмат о непогрешивости папа. Такве појаве, пише „Церковног Обзорње“ могле би се очекивати од писаца каквог папског листа „Catholic Times“, но жалосно је видети, да оне излазе од садашњег доброг епископа Рима. Тај непобитни историјски појав сам собом баца сен и на претензије Рима на то, као да центар црквеног јединства, који се у њему налази, има божанску установу*).

Кад се историјски део енциклике показао неоснованим, то сва доцнија сентиментална извијања сама од себе уништују, сваки значај за народ практичног духа, као што је народ енглески, и за то може се још сада казати, да енциклика не ће имати никаквих важнијих посљедица. Енглеска се неће сјединити с Римом, који, као и увек, под видом сједињења тражи подчињење себи, и у том погледу и данас важи значај примедбе Кардинала Њумана, тог великог духа и и карактера у енглеском народу, који је рекао: „да је Енглец готов пре да постане мухамеданац, но паписта.“

Према том: да ли ће посланица Лава XIII остати без резултата? У суштини — да; но уједно с тим не може се, а не приметити, да она може имати веома благотворни значај у другом споредном одношају. Она је наиме без сумње патерала енглеско мњење да се бави питањем о свом црквено-религиозном стању, и то може принети врло добре плодове. Несумњив је факт, да се енглеска црква давно труди да дозна узрок своје црквене отуђености и тежи за центром од којег се отуђила, на који би се могла опрети или у крајњем случају око којег би могла концентрисати своје разједињене силе у борби с противницима јој. И гле, у њој се породила силна чежња

*) England unter St. Peter — Simkin und Marsaall.

*) Church Review.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

к идеји јединства, и та се идеја развија и расте у току последњих 30 год. знатним успехом. Ако се сравни англиканизам какав је био пре тридесет година с тим какав је он сад, то је разлика врло велика. Англиканизам је онда представљао скуп разједињених општина које су разбацане на све стране света, које међу собом ничег заједничког, осим назива, нису имале, а при том свака општина живела је сама за себе, по сопственим силама удешавајући живот свој. Тако стваре ствари било је врло жалостно и зато се почели усиљавати да се уједине, и та усиљавања, уродила су лепим плодом. Год. 1867 састао се први сабор целе енглеске у ламбетском дворцу архиепископа кентебријског, и на тај сабор скупили се представници свију енглеских општина, који су за центрум свог јединства признали архиепископа контербријског као патријарха целог англиканизма. Енглески сабори састајали се затим год. 1878. и 1888. постижући све веће и веће јединство црквено-религиозно, и резултат тих сабора (или т. зв. ламбетских конференција) био је, сједињење свих енглеских општина, не искључујући ни американску епископалну цркву из круга тога центрума.

„Ако је за достижење тог сјајног резултата“ — говори кингстонски архиђакон Бедфорд Џонс у свом писму у „Церковног Бремла“ — требало 30 година, то не треба жалити се на то. Да позна и појми брат брата, да се изложе општа начела за делатност, да се прогласи целом свету учење кога се ми држимо и наша права на католички карактер енглеске општине, — све то није била мала ствар и лак посао за епископе који се скупили са свим страна света.“*)

Тај резултат сједињеног усиљавања у делу англиканизма без сумње има велик значај и за спољашњи и за унутрашњи живот енглеске општине.

Но ограничити се тим резултатом није могуће, јер англиканизам страда због унутарње несталности, за то му је пужна потпора споља. Такову потпору може он наћи само у сједињењу с више силним и сталним црквеним организмом, и к томе су сада и управљена сва усиљавања представника енглеске цркве. Где може наћи подпору? На то питање, исти архиђакон овако одговара: „Зар није настало време за то, да би најближи сабор целе енглеске позабавио се питањем о узајамности с источним црквама?“

Ми смо видели недавно, како се римски папа старао да се измири с неким источним јерархијама, како је и попустио у корист националних обичаја. Чули се гласови о таквим његовим намерама и с Енглеском. То је у сваком случају јаки доказ тога, да у грудима свију хришћана расти жеља за сједињење, најпосле, међу грчком и енглеском црквом мања је разлика, него што је међу грчком и римском! Рим је одавно био непријатељ обема. Сваком оцеплењу дале су повод новштине Рима. Недостатци источних општина били су у главном резултати непросвећености и отуђености, а не намерни греси, греси против света и знања. Зашто да се не учине истинити кораци к потпуном збижењу с истоком и да се тим јединством принуди и горди Рим на сједињење с осталим хришћанским светом. Ако би се образовао такав савез узајамног опћења, скупио би се општи сабор, руско грчких и енглеских цркава и пуждан би био зазив свеопштег сабора свију хришћанских цркава, те би Рим дужан био или сагласити се тим, или ризикује, да се покаже као шизматик пред лицем свог хришћанског света.

Није наше, да проишчујемо ток тога делања блиске ламбетске конференције, по ми се искрено надамо, да ће мудри архиепископи и епископи скупили се на конференцију, позабавити се там, како би ујединили далеки исток и далеки запад, ради Христа и Његова еванђеља. То је пре свега. Затим ће, може бити, деца наша доживети тај дан, када ће се расејана деца Божија у свим народним општинама сви скупити у једно стадо, под главом једног пастира, и таким ће се начином испунити првосвештеничка молитва Господа**).

Суштина овог разматрања садржи се у жељи да би све независне хришћанске цркве, које сад живе у разједињењу тим или на други начин дошле до сугласности међу собом. И кад оне закључе савез међу собом, тај ће савез представљати тако велику силу, да ће пред њом неопходно морати смирити се Рим, јер би му иначе грозила опасност да остане у слабој мањини, против кога ће при том бити још и историја и глас важнијих хришћанских народа.

Мисмо не једном исказивали ту мисао, која све више и више улази у душе хришћанских народа, и ако папске енциклике о сједињењу цркава послуже к оживљењу и развићу те идеје, то оне

*) The Church Times од 26. априла

**) Church Times од 26. априла, чланак „Union of Christendom“

служе добро делу хришћанства, и ако не у ном виду, у каквом би желно сам Рим са својом по-

литиком која непрестано тежи за што већим ква- тутом подчињених и подјармљених народа.

Из „Цркв. Весника“.

Ђ. Велић.

ХАЈКА НА АРХИЈЕРЕЈЕ.

Можда ће ко, судећи по горњем наслову, мислити, да се је повратило Хадиково време, кад су комесари на нашим срп. цркв. народним саборима опгуживали пред народом архијереје, то због овог, то због оног, а у истини због тога, да се измајсторине раздор и расцеп између ерархије и народа, како би једно без другога постало тело без главе.

Но ова хајка на наше архијереје, о којој ћемо „вјечног ради воспоминанија“ неколико речи проговорити, гора је и црња, него пада што је била до сада. Овде немамо посла са спољашњим него унутарњим интригама, које по нашу цркву и наш народ могу бити врло судбоносне; јер им је корен разгранат широм целе митрополије Карловачке, а потичу из страстног срца, распаљеног личном злобом и мржњом према свему, што не иде у прилог ситничарским рачунима странака. Тако дреко и подлачки још никада није била наша јерархија нападнута од никога, као данас од српске журналистике. Наши српски листови тако рећи лицитирају, ко ће више зла да навали на наше архијереје, ко ће црње блато да баца на њих, ко ће ружније да понизи достојанство српских архијереја пред народом својим и туђим, на изгледа, да би купили зла на српског патријарха и наше архијереје, само да што црњи изгледају.

Ту се не бира начин, а још мање разлог. Доста је, да је неко архијереј, па то је већ разлог, да не може и не сме бити прав. А врло упада у очи, да се наше новинарство увек брижно стара, да се прикрије и забашури какво добро дело архијереја, да се о том ништа не зна, дочим се и најмањој ситници против архијереја радује и упиње се, да направи од ње нечувен и невиђен скандал. Доста је једна празна комбинација из макар чије главе, па да одмах потеку чланци о страхотама, које прете цркви од наших архијереја.

Доста је шта више, ако један архијереј нема најпријатнијег органа за певање, или ако се његов подпис неком не свиђа, па да буде

одмах за то сумњив. Ко нашу журналистику прати, увериће се, да међу нашим архијерејима нема ни једног јединог, који би поштовање наших новинара заслужио, ер: „сви заједно зло творе“.

Па шта су збиља криви тој господи наши архијереји? Да ли су згрешили, што су до данас већ пет пута учествовали у горњем дому угарском против познатих црквених реформа? Или што су пре, него се састаде у Карловцима „велики народни збор“ поднели кр. уг. министарству и на највише место представку против истих реформа? Или су ваљда криви, што уживају пуно поверење свештенства и народа у својим епархијама.

Није нам намера да кога бранимо или на падамо, дела ће показати ко је какав, но за љубав истине морамо констатовати оно, што је и онако свима и свакоме познато, а наиме, да су чланови данашњег нашег епископата мирољубиви и скромни, у раду своје савесни, да у опреку са народом не долазе, нити да нападају којој од постојећих наших странака, да се при решавању ствари строго према закону управљају и по томе сваком једнаку правду споразумно са епархијским телима деле. Кад узмемо, да је то погодно стање мира, бар од стране јерархије, тек од новијег датума у нашој цркви, *и то од времена, када је промисао Божија на патријарашки престо подигао данашњег патријарха, Његову Светости Господина Георгија Бранковића*, који је први од наших епископа почео наше цркв. народне уредбе у живот и дело изводити, и који и данас као патријарх у том истом правцу делује и стара се, да и његови епископи извршују освештани закон нашег устројства, ма како оно још мањкаво било — онда се сваки истинити родољуб мора само радовати, да је прошло време оне непогоде, у којој се наша црква на узбурканим таласима узајамних страначких страсти преко два деценија љузала, и могао би само желити, да тај дух мира и спољности код шена јерархије што боље ојача.

Но наши новинари као да неће тако; њима као да је мир већ досадан постао, па сви као из једног грла повикаше на св. патријарха и епископат: „распни, распни“... Подиже се по декад граја као од дивљих шумских становника.

Тек што је наша јерархија својом мирољубивошћу и својим одлучним држањем против цркв. рефорама почела да се с народом зближава и да у народу више поверења задобије — ево се нађоше наши новинари на том заиета осуде достојном послу, да забадају трн у здраву ногу, да најсуровијим начином изазивају борбу са јерархијом.

Па шта мисле наши новинари са том бесомучном игром постићи? Мисле ли тиме цркви и народу углед подићи? Зар мисле, да блато, којим се бацају на српског патријарха и на епископат не пада на лице и њима и народу самом? Ако је то родољубље — шта је издајство и бруталност? Зар збиља нема данас наше новинарство важнијег посла, него да памфлетски мрази код народа срп. прав. епископат, који је представник саме цркве и у цркви народа? Данас, велимо, када веза између јерархије и народа треба да је својска и поверљива, када наша црква иде на сусрет иску-

шењима, у којима се мора народ и јерархија једно на друго ослањати, ако неће да обоје изгубе компас, који их води к будућности. С тога нам врло тешко пада, да морамо констатовати ту немилу појаву, којој се само златори наши радовати могу.

Ми до душе незнамо, како о овој ствари суде сами наши архијереји, и да ли ће се они од ниских нападача дати скренути са досадањег свога пута мира, љубави и добра; но толико ипак стоји, да су људском трпљењу границе положене, и да људи губе вољу на добра дела, кад им се враћа зло за добро.

Ми не знамо, да ли ће ова хајка наћи своје уживање у борби са јерархијом, и да ли ће наш епископат морати отворено и одлучно устати против партијског отрова, који нам цркву и народ разједа, — *но дође ли до збиље, па још у ово невреме, последице биће свакако кобне, и са њих одговараћа они, који су зло силом шражили.*

Толико сматрамо за нашу дужност о овој жалосној ствари рећи, остављајући историји, да она изрече свој праведни суд о нашим црним јадима, који нас по несрећи нашој од Косова до данас непрестано прате. ?.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ.

Стављено нам је ово питање:

Н. Н. парохијанин овдашњи, још док је са законом својом женом у брачном сажитију живио — купио је истој један стол у св. цркви; сада, пошто се је он од ње редовним путем развенчао, коме припада дотични стол: њему или њој, или пак св. цркви?

Примећујем, да у лицитационом записнику стоји ово: „купио за своју супругу Мацу“.

Наш је одговор ово:

Сваку ствар овлаштена је вазда употребљавати, до уговором означеног или законом одређеног времена она особа, за коју је употреба те ствари набављена, без обзира на то, ко је ту употребу за дотичну особу набавио. Тако је и у случају који се горњим питањем означаје свакако дотична женска особа овлаштена на употребу црквеног стола, који је за њу бивши јој супруг набавио.

Та околност, што је њихов пријашњи одношај разрешен и укинут, било ма на који начин, не повлачи сама собом, ако нема каквог посебног утаначења међу

бившим супрузима, губитак права, које је бивша супруга дражбеним купом стекла, посредовањем свога бившега супруга као пуномоћника. Према томе не може ту бити говора о каквом праву бившег супруга, а још мање о праву дотичне цркве, на већ једном одсејојеној употребу једног стола њезинога.

Црква би требала и могла поседницу права употребе спорнога стола само онда лишиати тога права, кад би та поседница може бити престала бити чланом цркве, којој је до сада припадала, иначе не би било у интересу угледа високог положаја црквеног, да можда иде за уништењем уговора, склопљеног са једним чланом својим, који је у најбољој вери ступио с црквом у правни одношај.

У свези са овим могло би се поставити питање одштете у корист бившег супруга, јер је његова брачна веза са бившом супругом му, за коју је стол купио, престала разрешењем њихова брака.

Но питање о можебитном одштетном праву бившег супруга против бивше своје супруге, ако је он

упитни стол купио из свог иметка, не спада на цркву и црквену управу и судство, него би се имало решавати пред редовитим судом грађанским и то према одношају њих двоје, односно према њиховом можебитном уговору.

Но ма како се и то питање решило, — било у корист бившег супруга или у корист бивше супруге, употреба упитног стола свакако је купљена за бившу супругу, па се има њој и оставити.

Право на ту употребу престати би могло за бившу супругу осим поменутог случаја и онда, ако су бивши супруги између себе уговорили у погледу те употребе да за случај развода брака им та употреба

има престати. У том случају само прешло би то право на ону особу за коју је оно евентуално уговорено између бившег супруга с једне, бивше супруге с друге и цркве као продавца с треће стране.

Не постоји ли такав уговор, онда би на основу уговора који би постојао само између бившег супруга и бивше супруге, а по којем би у случају развода брака им право на употребу стола престало важити за бившу супругу, — право на употребу стола, уопште престало, а црква и опет ступила у потпуно право располагања с упитним столом.

Наредбе у погледу спорног питања до данас нема.

КЊИЖЕВНЕ ОЦЕНЕ И ПРИКАЗИ.

Правила (κανόνες) православне цркве с тумачењима, радња Никодима, епископа далмашинског, књига I, Нови Сад 1895. (X+645 стр. велике осмине) цена 8 круна, наклада књижаре А. Пајевића.

(Наставак).

У к. 27 ἀδικήσαντες преведено је када зlobe, место који вређају. У к. 38, ὡς τοῦ Θεοῦ ἐφορῶντος значи као да га Бог гледи (назира) и преводилац не би имао права да умеће *сећајући се* или највише ако би то смео учинити у загради; *προφάσει τούτων* било би zgodније превести *ради них* него *под тим изговором* према смислу; ἀπερπολέτω значи нека продаје а не нека пропада (ваљда штампарска погрешка?). У к. 39, αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ πεπιστευμένος τὸν λαόν и т. д. тачно преведено значи *јер је он онај, ком је поверен народ* а не... који се има старати о народу. У к. 40, Ἔστω φανερά τὰ ἴδια τοῦ ἐπισκόπου πράγματα καὶ φανερά τὰ κυριακά преведено је: нека су тачно познате ствари епископове и тачно познате Господње, али из тога дословног превода не видимо јасно, шта хоће да се каже; боље би било превести: *нека је јасно, које су и т. д.: профάσει τὸν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων* није zgodно преведено *под изговором црквених ствари*, пре под *именом цркв. ствари*; διαπίπτειν значи *пропасти* а не *оштетити се*; *προφάσει τῆς ἐκκλησίας* могло би се превести *на рачун цркве* али — и опет — не *под изговором цркве*. У к. 42, κύβοις треба превести *коцкању* а не *игри*. У к. 52, εἰπόντα преведено је: *који каже* место *који је рекао (рече)*. У к. 58 ῥαθυμία ἐπιμένων преведено

је *који устраје у безбрижности* место *који остане небрежљив (небрига)*, јер безбрижност није порок, а небрежљивост јесте. У к. 59, τινὸς τῶν κληρικῶν ἐνδεοῦς ὄντος незгодно је преведено *кад је један између клирика у потреби* место *кад је који клирик у оскудици (потребит)*. У к. 60, ἐπὶ λόγῳ τοῦ λαοῦ преведено је *на зло народа* место *на саблазан народу* (zum Schimpfe Bens.) У к. 64, εἰσέληθι преведено је *пође* место *уђе*. У к. 70 εἰ δὲ λαϊκὸς εἴη значи *а ако би то био световњак* а не *а ако то учини сајетовњак*. У к. 73 ὀμόνην треба превести *платно* или *тканину* а не *ткање*. У к. 73, није преведено *εἶ: више*, које показује, да је противне праксе дотле било; *παράνομον γάρ* боље би било превести *јер је то против закона* него *јер је то незаконито дјело*. У к. 74 ὁμολογήσει преведено је *исповеди се* место *призна*; ἐλεγχθεῖται значи *ту докаже се* а не *буде изобличен*. У к. 78, учињена је иста погрешка која у к. 57, (гл. горе). У к. 79, καθαρισθεῖς преведено је *оздрави* место *очисти се* (код Бевер. purgatus). У к. 82, γινέστω не значи *нека се рукоположи*, него *нека буде*. У к. 83, διοίκησιν преведено је *службу* место *управу*; У к. 1, првог васељ. (I) саб. речи καὶ ἐν τῇ κλήρῳ ἐξεταζόμενον нису преведене. У 2. к. I вељ. ζῆρ не значи *за него са (заједно са)*; У 5 к I вељ. није преведена реч μικροψυχία а на крају овог канона рђаво је преведена *малодушност*; φιλονεικία не значи *због свађе* него *због џандрљивости*; ὁμολογουμένως није преведено и цела та реченица није тачно преведена. У 6 к. I вељ. καθόλου δὲ πρόδηλον значи *у опће је иак јасно* а не *свакако*

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

нак нека буде познато. У 8. I. ἐμολογήσαι . . . προσήκει преведено је морају признати место морају обећати (према смислу и идућој реченици), ἔλωσ боље би било превести у опће него стварно. У 11 I. δὴν δὲ ἐτὶ χωρὶς προσφορᾶς κοινωνήσουσι τῷ λαῷ τῶν προσευχῶν преведено је али без учествовања у приносу место а две године без приноса (учествовања у приносу) нека опће са народом у молитвама. У 12. I. εἰκότως преведено је одмах место с правом (с разлогом); βουλευσασθαι значи одредити а не поступити; ἤνευχαν и ἤρῃσαντο значи подносише, мислише а не подносе и држе. У 13. I. ἐφοδίου значи попутнице а не путница; μετασχὲν εὐχαριστίας значи (учествовати дакле) прилици причешће а не удостојити се јевхаристије. У 15 I. εὐρεθείσαν не значи који се налази; ἢ ἐπιδοίη ἑαυτὸν πράγματι τοιοῦτον пије преведено. У 19 I. ὄρος ἐκτέθειται значи издата је наредба (одређено је) а не има важити наредба. У 2. к. II вељ. саб. μὴ ἐπιέναι не значи да не простиру власт него да не улазе (прелазе); μηδὲ συγγέειν τὰς ἐκκλησίας преведено да не мешају црквама. У 6. II. ἀκοῶс није преведено, исто тако πάντας ἀτιμάσας τοὺς τῆς διοικήσεως ἐπίσκοπους. У 7. II из јеретика уметнуто је и ремети смисао. У к. 1. III. вељ. саб. није преведено καὶ μέιναντας κατὰ χάραν ἢ πῶλεν. У 5 III. κατὰ τὴν ἀδιαφορίαν не значи по самовољи него по равнодушности (по неразликовању међу допуштеним и не допуштеним Зоп.). У 9. III. διαβίου γὰρ οὕτως ἐθέλουσιν значи који хоће тако да проживе а не који тако живот свој укораве; πολλὸν је много (врло) а не потпуно; δριμύεια није преведено (ако оно каква није штампана погрешка место горка); μεμαρτύρηται значи доказано (исведочено) је, а не познато је; καίπερ διακρούεσθαι τὰς παρὰ τῶν ἐπιφορμένων αὐτῷ δυσφημίας δυνάμενος треба превести и ако могаше одбити погрде од стране противника својих а преведено је а неспособан да сам стане на пут укорима противника својих (иста погрешка налази се и у Кн. Правилъ њ не возмѡгшій ѡразѣти и т. д. што управо и није погрешка, јер је она преведена с којег текста у којем стоји μὴ δυνάμενος, али у Ат. Синтигми стоји δυνάμενος); καὶ οἷον ἀναποδύεσθαι τοῖς πόνοις значи и тако рећи подметнути се (под послове) а не без обзира на труд; ἐξ ἀπραγμοσύνης значи због мртвила (пасивности) а не што се плашио многих послова; ἀπραγμοσύνη . . . φιλονεικεῖν врло је незгодно преведено порицати нерад (према порицати недръчителность у Кн. Правилъ) место

жестити се (осуђивати) нерад (мртвило); δίχα ἀντιλογίας ваљало је превести без поговора а не ван противштине и т. д.

Осим тога у преводу је још доста ситнијих нетачности, међу које рачунамо и оне многе уметке, врло често без невоље, којих је у већини канона. Таке уметке, где се не могу избећи, меће и. пр. Хефеле у заграду, други их штампашу положеним словима, али их је најбоље избећи где може бити. Поред већ наведених исписаћемо још неколико таквих уметака, примера ради. У грчком тексту нема речи, којима би одговарало у преводу I. 7. особитом чашѣу, I. 8. за кајање, за опроштај, католичанске. I. 9. да остану у клиру, II. 2. опим само црквама, II. 4. установљујемо, законито рукоположени, II. 6. да подносе, пријеступи и т. д. Успоредили смо још канона и нашли смо у њима сличних нетачности, али их не хтедосмо овде исписивати, да без потребе не моримо читаоце. Има их и у преводу тумачења Зонариних и Валсамонових. Кад их све узмемо у рачун, кад им још додамо погрешке у српском језику и слогу, не можемо се сложити са напред наведеним критичарима, којима се чини, да је превод тачан и похвалан, шта више као највећи недостатак овог дела морамо истаћи нетачност и нејасност превода.

Кад смо већ почели говорити о формалној страни ове радње, прећи ћемо на језик пишчев. Већ смо рекли да пр. писац слабо познаје српски језик. Ма где отворили ову књигу наћи ћемо језичких погрешака од сваке руке, и мало ће бити страна, на којима нема погрешака ове врсте. Има доста речи, којих нема у српском језику, те су, и то понајчешће несретно, ековане, на међу њима доста и таквих, које означају појмове, за које имамо народне речи или такове које су у књижевности већ стекле право грађанства. Таквих је речи много; ми ћемо неке овде навести: неправѣца (с. 257) поеник (с. 36) сабориштем на више места назива се ово, што се латински каже conciliabulum, по у употребљеном смислу conciliabula dicuntur furtivi et clandestini conventus, conventicula haereticorum, ψευδοσυνοδος (Du Fresne Glossar. ad scriptores med. et inf lat. s. v conciliabulum), а сабориште значи место, на ком се држи сабор, младѣти се (с. 71) самобезуђивања (с. 79.) влаштѣна (с. 103 и на другим местима место властитост или можда баштѣна), гнушење (с. 110. на другим онет ме-

стима *гњушење, гњушати се*) дрводјелац (с. 130), *почитак* (с. 136. м. *отпочинак*), *слободњак* (с. 158 и у Вукову преводу нов. зав. у посл. Гал. III. 11. рђаво је преведено *ἐλευθερος* *слободњак* м. *слободан*), *сиротити се* чему (с. 162) *штитник* (с. 183) *јединосуштије* (с. 232) *распредјелење* (с. 244) *сабор уречен за Духове* (с. 283 м. *заказан*) *изученици* (с. 382) *безразборитост* (с. 396) *Свагдадјеву* (с. 428) *прокивати* (с. 416) *Христуобијство* (с. 144) *при отвору сабора* (с. 460 м. *при отварању*) и т. д. Има даље неправилних облика, из којих се делом види, да пр. писац није извео све — оиће усвојене — конзеквенције из Вукове реформе, као што се види из облика: *оцевима* (с. 6), *донешена* (с. 23), *оцом* (с. 156) *свицици* (с. 167), *чијући, уврскије* (с. 251) *дрескоски* (с. 299), *прелазење* (с. 376) *бринећи се* (с. 402) *избирајући* (с. 489) *таштомислећега* (с. 423) и т. д. Има даље доста словенизама и у оиће варваризама и пр. *наклада* (а с. X м. *издање*) *темелан* (с. 4), *фалила* (с. 153 м. *оскудевала*) *пријемник* (с. 4) *поборник* (с. 283) и т. д. Па тек фразеологија како је слаба. Не каже се и пр. *кога радовати* (с. IX.) *противности исказивати наспрам чега* (с. 17 м. *противити се, одупр ти се чему*), *мир установити* (с. 20), *у никаквој* (с. 23 м. *ни у каквој*), *нема са свијем* (с. 28 м. *никако*), *симонија се удворила* (с. 29), *судити свештеника* (с. 39), *зло је замислио на свој живот* (с. 79.), *кроз то хоће да застраши* (с. 84), *ставља им се на душу* (с. 86 м. *меће им се на срце*), *водити старање* (с. 101 м. *бригу*), *јер свјетовњака не може се свргнути* (с. 135), *водити посао или суд* (с. 346), *располаже цркв. приходе* (с. 386), *за поставити једног епископа* (с. 177) *средством презвитера* (с. 105), *ни себи ни другом доушитамо*

(с. 300) и т. д. Формалној страни све радње уди даље погрешно писање страних речи и метимично одступање од уобичајене ортографије и пр. *августинијанац* (с. VIII. м. *августинац* или *августиновац*), *картагенски, Циник* (с. 250 м. *Киник*), *Мелентије* (с. 15 м. *Мелетије*), *Келестин* (с. 24 м. *Целестин*), *сардикски* (с. 21) *Филосторга* (с. 232 м. *Филосторгија*), *Базилика* (с. 263 м. *Василика*), *апокрисар* (с. 337 м. *апокрисијар*) *Барсумових* (с. 337 м. *Варсуминих*), *тесалонијски* (с. 253 м. *тесалонички* или *солунски*); даље *Григорије богослов, Јован златоуст, мала Азија, велики Теодосије*, (књига) *постанак* и т. д. Језик је као што се види, у оиће неодабран. Кад се томе дода, да је слог развучен, да је у њему доста таутологије и плеоназама, да је у реченицама више речи, а у периодима више реченица него што треба за дотичне мисли, можемо као закључак извести, да је ова радња с формалне стране пуна недостатака, који је чине тешком лектиром. Пр. писац био би врло обвезао све љубитеље оваког штива, да је већу нажњу обратио на формалну страну свога рада. Већ поодавна учинила га је критика најљивим на недостатке ове врсте у његовим делима (гл. *Оцену Ј. Даниловића* на друго издање *Зборника правила* и т. д. *У Гласу Истине* за год. 1878). Међу тим у горе наведеним погрешкама има неколико и таквих, које је већ тај оцењивач у наведеној оцени својој забележио. Не ћемо се упуштати у претресање питања, колико је важан облик у сваком књижевном производу, само за то, што томе овде није места, само ћемо напоменути, да је крајње време баш код нас, да се то питање на чисто изведе, јер рђав језик стао нас је већ доста књижевних талената.

(Наставиће се.)

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Његова Светост, преузв. Г. Патријарх Георгије Бранковић) присуствовао је 10 (22) о. м. на првом делегацијоном ручку, којег је Његово Величанство давало у почаст члановима делегација; а дана 13. (25.) о. м. присуствовао је сретно у своју резиденцију.

(Његово Високопреосвештенство, Г. епископ бачки Герман) присуствовао је и ове године испитима из веронауке на новосадској срп. вел. гимназији и вишој девојачкој школи

(Професорски збор карловачке гимназије) предстао је дана 15 (27) о. м. пред Његову Светост, г. патријарха Георгија Бранковића, те на уста свога

старешине, г. управитеља Стевана Лазића, изјавио Његовој Светости своју најдубљу захвалност на високом и очинском старању Његовом око тога, да је пензијони штатут до сад незбринутих професора, получио највишу потврду.

(Дар Његове Светости). Св. Патријарх Георгије благоизволно је даровати саборној цркви карловачкој красну дарохранилишницу од чистога сребра са позлаћеним украсима у вредности од 500 фор.

(Испит зрелости на карловачкој гимназији). Од њих 24, који су овогодишњем испиту зрелости на срп. вел. гимназији карловачкој приступили, положили су испит само њих 14, и то 5 са одликом; 10 њих су пали на испиту, и то 5 на $\frac{1}{2}$ године а 5 на два месеца.

Појава, о којој би требало и — размишљати!

(Са православног српског богословског училишта у Карловцима.) Ученици богословије карловачке добили су ове године сведочење своје 11. (23.) јуна после одслуженог у саборној цркви благодарења. Број слушалаца био је концем 1894/5 шк. године укупно 86. У четвртој години било је њих 13 и сви су испитима задовољили те им је издана апсолуторна сведочења.

И ове године је богословија штампала (шести) свој извештај о богословском училишту, који ћемо извештај приказати у једном од наредних бројева. Извештај је саставио пр. ректор богословије, протопрезвитер *Јован Вучковић*.

(Са српске вел. гимназије у Карловцима.) Лицем на видов-дан о. г. одржано је благодарење у саборној цркви, а после овога раздаване су сведочења ученицима карловачке гимназије и тако започеле годишње ферије, које ће слатко провести сви они, који су прошлих школских 10 месеци вршили са успехом своје дужности.

Но извештају српске велике гимназије карловачке за школ. г. 1894—95, у којем је на првом месту штампана поучна и марљиво израђена расправа г. професора *Глигорија С. Лазића*, под насловом: „Поглед на школу и положај учитеља код Римљана“, — било је ове школ. године у карловачкој гимназији 327 ученика, од којих су концем године показали напредак њих 32 с одликом, 213 првога реда, 18 другог и 15 трећег реда. Њих 43 пак добили су привремену сведочењу са дозволом поправки. Непениганих остало је 6.

По старежу родитеља било је међу ученицима синова:

Велоседника и властеле у опће 1; вел. обртника, вел. трговаца и банкара 2; поседника 4; обртника трговаца и крамара 92; државних и земаљских

чиновника 13; општинских и приватних чиновника 29; одветника, лечника и прив. мерника 10; свештеника, професора, учитеља и у опће књижевника и уметника 48; часника војске и мриарице 1; војника и мриара 1; сељака 114, слугу и надничара 2; особа другог звања и занимања 10.

Број ученика, којима отац више не живи био је 125.

(Концерат г. *Жарка Савића*), о којем смо јавили у прошлости броју, песао је на опште задовољство свију, који не ускратиле себи уживања да чују вештака у певању, какав је заиста г. Савић. Концерту је благоизволео присуствовати и *Његова Светост преузв. г. патријарх Георгије*.

Извекбаност, јачина, сигурност интонације и целог извајања, те пријатност гласа уметникова; самосвест о господарењу са гласом тим, која се огледа на целом певању и на сваком покрету г. Савића изазивала је после сваке песме у слушалаца бурно одобравање и допадање, помешано са усклицима, српских срдаца, Србину уметнику: живео!

Не мањим задовољством поздрављало је слушаатељство и уметничку свирку гласовира, која се умилно извијала испод сигурно извекбаних њежних прстића красних госпођица, добрих нам Српкиња, гђе Ангелине Павловићеве и гђе Јованке Јовановићеве.

Цео концерат пратили смо са душевним напнатком уживања, које може да пружи души и срцу човеком песма и свирка из срца и са руку за песму и свирку богоданих. Ал' нам се у том уживању и заодвољству отео ипак један уздицај српског осећаја, који је печујио јадао: зашто Србину уметнику не може да буде куће и боравка у своме народу, на своме огњишту?!

Вештина и уметник нису томе криви. . . . Хвала г. *Савићу* и његовим красним и вредним суделачицама! Г. *Савић* удостојен је био сутра дан бити гостом *Његове Светости*.

ЧИТУЉА.

† *Стефан Чобанић* окружни протопрезвитер карловачки, преминуо је у 73. г. земног живота свога, дана 13. (25.) јуна о. г. у Ср. Карловцима, а сахрањен је сутра дан у породичном гробљу на „Черату.“

При опелу благоизволео је начелствовати *Његова Светост преузв. Господин Патријарх Георгије* уз асистенцију архимандрита г. Митрофана Шевића и још 17 свештеничких лица.

Покојник се родио у Карловцима г. 1823. рукоположен је за презвитера 1852. а произведен за протопрезвитера 1882. Био је парохом у Нештину,

затим у Карловцима (у доњој цркви), а г 1882. изабран је за пароха саборне цркве и окружног протопрезвитера.

Покојник је био у свакој служби реван и тачан. Био је члан Митрополијског Црквеног Савета члан патроната српске велике гимназије карловачке, члан архидијецезалне конзисторије и административног одбора; председник конзисторијалне комисије за помирене несугласних супруга; члан испитне комисије за стечајне испите; управитељ пензијоног фонда за свештенике удовице и сирочад; члан „Матице Српске“ и т. д.

Краљ Србије одликовао га је орденом св. Саве III. степена. Покојник је и као парох и као протопрезвитер волео амвон те био реван проповедник слова божијег.

Тело покојниково је сахрањено уз опште саучешће

карловачког грађанства. Опроштајну реч изговорио му је у цркви, над одром, парох карловачки и привр. администратор протопрезвитерата Василије Константиновић.

Лака нек је црна земља и вечна успомена *протопрезвитеру Стефану Чобанићу!*

Прилози на фонд „Св. Саве“.

Уредништву овога листа стигли су и ови прилози „фонду св. Саве“.

26. Гђа Катица Михајловић из Сенте 18 ф. 50 п.
(приложиле ученице четвртог разреда сенћанске српске основне школе) — — — — —

Прилози из броја 23. „Српског Сиона“ 374 ф. 16 п.

Свега 392 ф. 66 п.

Новци су предани управи ери. нар. цркв. фондова.

ОГЛАСИ.

99 СТЕЧАЈ. 1—3

На упражњено место учитељице овим се расписује стечај у Тиса-Хићошу. — Плата је годишње 300 ф. а. вр., за повторну школу 40 ф.; слободан стан са баштом и огревом.

Учителици снада у дужност све прописане предмете у школи предавати а поглавито женски ручни рад.

Рок пријаве траје до 6. августа т. г

У Тиса-Хићошу 15 јуна 1895. год.

Васа Замуровић

Јован Милосав

перовођа

председник школ. одбора.

К. 368/256 ex 1895. СТЕЧАЈ. 97 1—3

Расписује се стечај на парохију VI. класе у Новом Сент-Ивану. Интеркалара нема.

Ваљано инструирани молбенице имају се до 10. (22.) јула 1895. потписаној Конзисторији поднети.

Из седнице енарх. Конзисторије, држане у Темишвару 16. (28.) маја 1895.

Енарх. Конзисторија Темишварска

К. 297/255 ex 1895. СТЕЧАЈ. 98 1—3

Расписује се стечај на парохију IV. класе у Немету са уживањем парох. есеје, бира и штоле, парох. стана и баште и најпосле припомоћи из фонда Дамаскиновог од 270—280 ф. годишње. Избор подлежи патронатском одобрењу властелинске породице Дамаскин.

Ваљано инструирани молбенице имају се до 10. (22.) јула 1895. потписаној Конзисторији поднети.

Из седнице енарх. Конзисторије, држане у Темишвару 16. (28.) маја 1895.

Енарх. Конзисторија Темишварска.

Ad C. O. бр зап 794. ex 1995.

ОГЛАС. 96 1—1

Потписани као врховни управитељ стипендијске закладе пок. Јована и Марије Трандафила, становника негда новосадских, овим обзнањује, да ће се земља те закладе, и то у новосадском атару лежећа салашка земља у пољани тако званом „Мртваловшу“ парц. бр. $\frac{5596-5597}{B}$ на сентомашком друму у једином комаду у површини од 121 $\frac{1708}{2500}$ новосадских ланаца или 190 $\frac{268}{1600}$ кат. јутара, и салашка земља у пољанама тако зване „Беле Њиве“ и „Ривица“ парц. бр. 4781—4783, бр. 4916—4917. и бр. 4962. с обе стране ст. керског друма у једином комаду у површини од 137 $\frac{52}{2500}$ новосадских ланаца или 214 $\frac{152}{1600}$ катастр. јутара заједно са господарским здањима, и то свака за себе дана 3/15. јула 1895. по нов. кал. у 9 сати пре подне у писарници ери. прав. епархијске конзисторије (епископски двор) у Новоме Саду путем усмене дражбе под закуп издати на три године, и то од 1. новембра 1895. до 31. октобра 1898. г.

Услови закупа и ситуација план земље могу се у поменутој писарници епархијске конзисторије увидети.

Ко у дражби учествовати жели, дужан је пре почетка дражбе 350 фэр. авр. у име писманлука у руке изасланика потписанога закладнога управитеља положити.

У Карловцима 14. (26.) јунија 1895. год.

Георгије
Патријарх.

СТЕЧАЈ. 92 1—3

Смрћу Ђорђа Јовандића оvd. учитеља упражњено је једно учитељско место на мушкој шесторазредној српској вероисповедној основној школи.

Са истим местом скопчана је ова плата:

1. У готовини 400 фор. а. вр. годишње.
 2. „име огрева 20 „ „ „ „ „
 3. Сваке треће године 40 фор. за држање повторне школе.
 4. Слободан стан по пропису са припадајућим вртом.
 5. $9\frac{572}{1600}$ јутара I. класе комасиране ораће земље.
 6. 5643 \square^o I. класе пашњачке ораће земље.
 7. Једну лепу башту изван места.
- На сву земљу плаћа државни порез и скви-валенат учитељ.

Дужности су школском уредбом прописане, по овим истих, дужан је учитељ на недељним и празничним богослужењима као и на литургији пређеосвећеној у једној певници бесплатно појати и децу појању обучавати.

Осим тога ако је вичан књиговодству или перовођству добија из црквене касе за сваку ту дужност по 50 фор. годишње. —

Кад позван буде на погреб добија од парадног 1 фор. а од обичног 50 нов.

Дужност учитељску обављаће у оним разредима, које му школски одбор по потреби буде додељивао.

Онај молитељ који је вичан хармонијском појању а к томе се још и лично пријави има првенство.

Они оспособљени учитељи, који ово место получить желе, нека своје добро инструктиране молбенице овом шк. одбору, најдаље до Пресображења (6/18. августа) о. г. пошаљу.

Из седнице шк. одбора српских вероисповедних основних школа, која је држана 4/16. јуна 1895. у Ст. Паланци (В. В. м. posta Nemet Palanka).

Председник шк. одбора

Константин Јанковић Кузман Милојевић.

перовођа.

парох.

М. X. ad бр. 64 ex 1995.

95 1—1

ПОНОВНИ ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

Од управе манастира Хопова овим се ставља до знања, да ће иста управа манастирску земљу названу „грофово поље“, које лежи на атару општине Мало Радиначке, а састоји се из $177\frac{195}{1600}$ катастралних јутара путем јавне дражбе издати под закуп на три године, т. ј. од 1. јануара 1896 до 31 децембра 1898 по старом календару.

Поновна дражба ће се обавити у недељу, дана 24. јуна по ст. кал (7. јула) о. г. у 3 сата по подне у Манастиру Хопову, где ће се тога дана примати понуде и у име шинманлука сваки ће лицитант имати положити манастирској управи 10% од искљичне цене.

За ближе увете дознаје се код манастирске управе.

У Манастиру Хопову. 14/16 јуна 1895.

Управа манастира Хопова.

СТЕЧАЈ. 85 2—6

На упражњено место учитеља I. и II. уазр. срп вероисповедне школе у Дерови расписује се стечај.

Плата је учитељу 300. фор. на годину. 6 катастралних јутара земље (по 1600 \square) на коју учитељ сам порез плаћа, даље слободан стан од 3 собе, кухиње, јестичаре, коморе, подрума, шупе, кошаре и врт уз школ. зграду, осим тога 2 хвата дрва за своју потребу.

На ово место могу компетовати само они, који су учитељску школу у Сомбору бар с' добрим успехом свршили и испит из мађ. језика положили.

Изабрани учитељ биће дужан све шк. уредбом прописане дужности вршити, за левом певницом појати и децу црквеном појању учити.

Рок стечају траје до св. Илије о. г. а првенство имају они који се лично представе.

Ваљано инструктиране молбенице ваља упутити шк. одбору. Изабрани учитељ наступа своје звање 1. септ. о. г. по ст. кал.

Из седнице шк. одбора, држане у Дерови 28. V. 1895. (р. Hodsádh V. V. m.)

Ж. Шкопарија,
перовођа.

Ненад Димић,
председник.

СТЕЧАЈ. 78 3—3

На упражњена два места на вел. кикиндекој српској вероисповедној школи овим се стечај ради сталног попуњења ових места расписује. —

Са тим местима скопчана је годишња плата од 550 фор. и станарина од 200 фор. евентуално стан у нарави, но с том примедбом да ће изабрани учитељи за годину дана од смрти пок. учитеља Тодора Кнежевића т. ј. до 26. јануара (7. фебруара.) 1896. године и за годину дана од смрти пок. учитеља Севера Веселиновића т. ј. до 24. марта (5. априла) 1896. године уживати од установљене плате половину, зато, што ће се друга половина у смислу наредбе в. ц. Н. III. (авгста ad 173. ex. 893. 44. ex 1894 и I. §. зак. чл. XXXVI. ex. 1893. државнога закона издавати удовицама преминулих учитеља. —

Изабрани учитељи имаће све школ. уредбом прописане предмете предавати у оним разредима који му орд. школ. одбор доделно буде. —

Изабраним учитељима ставља се у изглед и награда од 100 фор. годишње ако од ових који за четвртог певца изабрат буде. —

Рок стечају излази од првог дана уврштења у званичном листу „Српском Сиону“ на за шест недеља. —

Ваљано снабдевене молбенице ваља упутити на председништво мест. школ. одбора —

Из седнице школ. одбора држане у Вел. Кикинди дана 11. (23.) фебруара и 8. (20.) априла 1895 год.

Паја Влаховић,
перовођа

Ђорђе Влаховић,
прота — председник

С Т Е Ч А Ј 93 1-3

Овим се расписује стечај у српско-православној „вјероисповиједној“ школи у Доњем Вакуфу на упражњено мјесто учитеља.

Годишња је плата учитељу 600 фор. а. вр. словом шест-стотина форинти а. вр. уз то стан и огријев. Натјецитељ има доказати да је Србин православне вјере и да је свршио богословљу или учитељску школу — пренарандију.

Првенство имају учитељи, који су поред наведеног још коју годину учитељевали, првенство према реченом имаће из расадништва сјеменишта српско-православног у Рељеву, — свршени богослов. Учитељу снада у дужност поред школских прописаних предмета, предавање наставе повјереној му младежи још у појању учити их црквеном, с којом ће обвезан бити недељним и светковним даним у цркву долазити, те у време вечерње, јутрење и при литургији десну цјевницу држати и пјевати и тако при свим обредима — пјевати —, уз то још перовођа одборски бити. Молбе са документима имаће молитељ послати на поднесату општину најдаље до конца јула о. г., која ће избор учинити и поднијети на потврђење. —

У Доњем-Вакуфу (Бозна) 7. јуна 1895. год.

Српско-православна црквено-школска општина.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 91 1-3

Српска прав. цркв.-школ. општина Ђалинска решењем вапредне седнице црквене скушштине, а по одобрењу Славног Епџр. Адм. Одбора од 17. Маја о. г. бр. А. 386/326 1895. намерна је своју свету цркву еликати и златити.

Ова радња по зготовљеном предрачуну износи 4.000 фор.

Дражба ће се 17./29. јула 1895. год. пре подне у 9 сати, у дворани срп. осн. школе на мањак одржати.

Сваки лицитант дужан је пре дражбе 10% од горње своте, у име нишманлука положити.

Општина задржава себи право, да може и екупљем подузимачу радњу дати, у кога поверење има.

Услови и план могу се у свако доба код председништва црквене општине видети.

У Ђали (Gorontal) 12. јуна 1895. год.

Душан Бешлић, Јоца Игњатов,
учит. и перовођа. председник цркв. општ.

Петар Маринковић,
парох.

С Т Е Ч А Ј. 4 2-3

Овим се отвара стечај на упражњено учитељско место у Ђали.

Плата је у готовом новцу 400 фор. 2 ланца ораће земље, на коју учитељ порез плаћа; стан у школском здању са 2 собе, кујном, јестичаром

и шталом; 400 □ хв. банте; зимеки огрев у слами колико је потребно; 5 фор. на школ. писаћи прибор; од погребца и парастоса где позват буде 50 нов. За пофторну школу или за перовођство — с' писаћим прибором — 40 фор. (т. ј. за које га школ. одбор изабрао буде).

Изабрани дужан ће бити школском уредбом прописане предмете у оним разредима предавати, које му школ. одбор одредио буде; у цркви за једном певницом појати и децу појању обучавати.

Компетенти имају своје молбенице до св. Илије, 20 јула (у који ће се дан и избор обавити) школском одбору послати.

Изабрани учитељ има своје место 1-ог септембра о. г. наступити.

Лично пријављени имају првенство.

Из седнице школ. одбора, држане у Ђали (Gorontal m) 1. јуна 1895. год.

Душан Бешлић Младен Жеравица
перовођа. председник шк. одб.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 89 2-2

На основу скупш. закључка и одобрења представљене епарх. власти, цркв. општина у Турји намерава своју цркву оправљати, молвати и заграђивати.

По зготовљеним предрачунима износи:

1. Сликарски, златарски и молерски посао, (чишћење иконостаса и мрамориње целе цркве масном бојом):	1240. —
2.) Зидарски и дрводељски посао	2624. 15
3.) Столарски посао	378. —
4.) Браварски посао	2700. —
5.) Лимарски посао	600. —
укупно:	7542. 15

Дражба ће се одржати на Ивањ-дан т. г. у 1 час по подне.

Сваки лицитанат дужан је положити од етак-пите своте 10% нишманлука.

Општина задржава себи право поверења према подузимачу*).

Ближа условља могу се сваки дан видети код цркв. општ. председника.

Из одборске седнице држане у Турји 6/18. јуна 1895. године.

Авакум Травањ, Милан Јојкић,
перовођа председник

*) Овај услов је требао штампан бити и у бр: 23 „С. Сиона“.

Бр. 29-ех 1895

Д Р А Ж Б А. 87 2-3

Српска православна црквена општина бежанијска, решењем скушштинеке седнице, а по одобрењу архид. административног одбора од 3/15 октобра бр. 587/411 ех 1894. намерава своју цркву и парохјални дом епоља оправљати.

Прорачун оправка са зидарским и столарским послом износи 900 ф. — деветсто фор а вр.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Дражба ће се држати дана 25. јуна/7. јула о. г. у 2 сата после подне.

Сваки лицитант дужан је од прорачуњене цене 10% пишманлука положити.

Општина задржава себи права поверења према подузимачу.

Остала условија могу се као и трошковник до дана лицитације код председништва видети.

Из седнице црквена одбора.

У Божанији 28. маја 1895.

Председник

Тима Зековић.

СТЕЧАЈ. 80 3-3

Овим се расписује стечај за учитељицу, на новоотвореној срп. нар женској школи са 4 разреда у Јозепову.

Годишња плата је учитељици: 350 фор. а. вр. са довољним огревом и 50 фор. у име станарине.

Изабраној учитељици спадаће у дужност и држање пофторне школе.

Молбенице са нужним сведоџбама, треба упутити на овомесну цркв. школ. општину до Ивандана, када ће се и избор обавити.

У звање ступа 1. септембра идуће школ. године.

У Јозепову 23. маја 1895.

Цркв. школ. општина.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 91 2-2

Српска православна општина у „Ловри“ на основу закључка црквене скупштине расписује овим дражбу на мањак ради оправке цркве и зидања новог тороња, који се багром покрити има.

Цео предрачун износи 3166 фор. 55 нов. а. вр

1. Зидарски посао	1507 ф. 55 н.
2. Столарски и браварски посао	254 ф. — н.
3. Дунђерски посао на тороњу	550 ф. — н.
4. Дунђерски посао с поља	70 ф. — н.
5. Ковачки посао	60 ф. — н.
7. Лимарски посао	665 ф. — н.
6. Златарски посао	70 ф. — н.

свега: 3166 ф. 55 н.

Дражба (минуендо) одржаће се 25. јуна (7. јула) 1896. у 2 сата после подне.

Личитанти су дужни од горње своте 10% у име пишманлука положити.

Општина задржава себи прако поверења према подузимачу.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

Ближи услови могу се дознати код председништва.

У Ловри 7/19. јуна 1895. год.

Црквена општина.

СТЕЧАЈ. 81 2-3

На једно упражњено учитељско место српске вероисповедне школе земунске у горњем граду овим се расписује стечај.

Плата је учитељу годишње 500 фор. и 100 фор. станарине.

Учитељ је дужан школском уредбом прописане предмете у горњо-градској школи предавати, а у једној од дољно градски црква појати.

Компетенти нека се обрате својим добро снабденим молбеницама у року од шест недеља рачунајући од првог увршења овог стечаја, подписаном школском одбору.

Из седнице школског одбора држане.

У Земуну, 17. (29.) маја 1895.

Перовођа:

Председник:

Тоша Марковић.

Панта Барјактаровић.

82 ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 3-3

На основу закључка цркв. скупштине а одобрења сл. адм. Епарх. одбора у Вршцу од 25. јуна 1892 год. бр. Е. 936 П. 252 и од 21. јуна 1894. год. бр. Е. 529 П. 227 расписује се дражба на мањак ради оправке новог крова на св. цркви и генералне ренарације с поља, портанске ограде, пароксијског стана и ради оправке нове штале и шуне у пароксијском стану.

По прорачуну истакнута је цена ф. 3500 а. вр. а.) Дан дражбе јесте Петров-дан т. ј. 29. јуна по ст. кал. у два 2 сахата после подне.

б.) Дражбоваће се писменим понудама, које се имају најдаље до 29. јуна т. г. по ст. кал. председништу цркв. општине у запечаћеној куверти поднети, дражбоватељ је дужан од горе поменути своте 10% у име јамчевине положити.

в.) Општина задржава себи права поверења према подузетнику.

г.) Јамчевина ће се повратити подузимачу после обављене колаудације. —

д.) Ближи услови, тако исто и нацрт радње могу се до дана лицитације у свако доба код председника цркв. општине видети.

Из скупшт. седнице држане 28. маја 1895. г. у Јарковцу.

Председништво.